

WASA DAGBLAD

GPT3

Lösnummer 1 €
Gratis på nätet

ISSN 2954-2448

Nr 32

Söndagen den 30 juli

2023

Wasa Dagblad - en modern tidning med layout från 1870-talet. Då hade de flesta tidningarna detta format, motsvarande A4, och 4 sidor. Mycket text, men inga bilder alls, så det finns mycket att läsa på 4 sidor. Tidningen innehåller citat från gamla dagstidningar, hämtade från Nationalarkivet (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3 gör en del av det rutinmässiga redaktionella arbetet. Wasa Dagblad utkommer tillvidare på söndag morgon, men vår strävan är att den skall utkomma alla dagar så småningom. Tidningen kan läsas gratis på nätet, tryckta lösnummer kostar 1 €. Annonspris 6 €/spaltmillimeter, men standardannonser är billigare (25 mm hög=140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm=400 €). Upprepade annonser = 50% rabatt. Sänd annonser till wasadagblad@gmail.com som jpg, tiff eller png, annonserna förminsas sedan till spaltbredd 46 mm. Ifall annonsen inte rymms med kontakter vi (utrymmet är ju begränsat). Chefredaktör Hans Björknäs. Post: Wasa Dagblad, Skolhusgatan 37 B 7, 65100 Vasa, telefon +358-40-5462455. E-post: wasadagblad@gmail.com

Nyheter

Första bussen till Warszawa lämnade i går morse kl 7:20 från Vasa resecentrum.

I Helsingfors är den 14:40. Och i Warszawa ett drygt dygn senare. Det är ganska lång tid att sitta i en buss, men visst finns det möjlighet att gå ibland.

Eller tillbringa en dag i Kaunas. **Simstränderna i Vasa städas av dykare en gång per månad.**

Dykarföreningarna i Vasa Bothnia Gulf Divers -82 ry och Sportdykarföreningen Delfin rf sköter om städningen under vattnet vid Vasas badstränder under somrarna. Stränderna städas en gång per månad. Oftast är det två dykare, en med snorkel och en med dykarutrustning. Det är

Veckans konstupplevelse:

Målningar av Albert Edelfelt kan beses i Ateneums utställning Albert Edelfelt var en finländsk målare som levde mellan 1854 och 1905. Han var en betydande gestalt i den finska konstvärlden och hans verk är fortfarande respekterade och studerade.

Här *Ett barns likfärd, 1879*

viktigt att stränderna hålls trygga. Som tur är hittas numera allt mera sällan söndrade glasflaskor.

Anläggandet av Sandögatans cykelbana inleds

Cykelalliansen, som Vasa stad bildat med GRK Suomi Oy och Sitowise Oy, ska anlägga en högklassig gång- och cykelväg eller bana på Sandögatan från och med juli. Den huvudsakliga genomföraren av projektet är GRK Suomi Oy.

Anläggandet av Sandögatans cykelbana framskrider i etapper kvartersvis från och med 25.7.2023. Arbetena pågår fram

till slutet av 2023. Gatuarbetena kan orsaka bullerolägenheter för fastigheterna i närheten kl. 7–18 vardagar.

– När projektet är färdigt finns det en kilometer lång cykelbana längs Sandögatan samt en separat gångbana. De föreningar Inre hamnen och flerfunksionskvarteret Wasa Station, som är under planering. Senare är det meningen att de ska förlängas mot Stenhaga, beskriver projektingenjör Samuli Huusko med ansvar för gång och cykling.

Arbetena påverkar trafiken på Sandögatan fram till utgången av 2023. Trafikanterna önskas fästa särskild uppmärksamhet vid trafikregleringarna som ändras i takt med att arbetena framskrider. Infarten till samtliga fastigheter säkerställs under hela byggprojektet. (Vaasa.fi)

Vasa eftersträvar ett 50 km långt nätverk av gång- och cykelvägar

Anläggandet av cykelbanan på Sandögatan är en del av ett större cykelprojekt i syfte att öka mängden högklassiga gång- och cykelleder i Vasa. Cykelprojektet pågår till år 2029 och under den tiden är det meningen att anlägga ett 50 km långt nätverk av vägkorridorer för gång och cykling, samt övriga cykelvägar med kringtjänster. Cykelvägarna anläggs av Vasa Cykelallians som består av Vasa stad, GRK Suomi Oy och Sitowise Oy.

– Vasa är en idealisk cykelstad, eftersom mer än 81 procent av invånarna bor under 5 km från torget, det vill säga inom radien för de bästa cykelavstånden. Banorna mellan centrumet och stadsdelarna gör det lättare för stadsborna att ta sig till olika delar av Vasa, beskriver Huusko.

Cykelprojektet främjar även Vasa stads mål om koldioxidneutralitet före utgången av 2020-talet.

Fotobilaga på sid 13

Här finns vi:
www.vpress.ovh

Blommor i Vasa. Visst gör stadens trädgårdsavdelning ett underbart arbete så här på våren. För att göra vår stad vacker och trivsamt!

let. Strävan är att minska koldioxidutsläppen från trafiken bland annat genom att öka cykling och gång. (vaasa.fi)

Semester i Vasa? Eller hemester?

Då är det här sidan för Dig: en massa exklusiva semestertips. I Vasa kan Du göra mycket mera än vad Du tror.

”Välkommen till Österbottens Berlin! Staden som till sommaren vaknar till liv är fylld med kultur, event, förmånligt second hand, fantastiska restauranger och trevliga butiker. Men du slipper trängas, med en massa andra turister, och köa till sevärigheter.

Under en stadssemester är det tillåtet att ibland lite smått tappa orienteringen. Men havet, stadens ruttmönster och den trevliga lokalbefolkningen ser nog till att du hittar tillbaka till starttrutan.”

<https://www.vaasa.fi/sv/se-och-upplev/sommarsemester-2023-i-vasaregionen/>

Vätgasfabriken i Karleby

börjar byggas denna sommar och bygget kommer att gå med fart, fabriken skall vara klar redan våren 2024. Fabriken komoer att använda billig ström för att producera vätgas. Statens klimatfond satsar 10 miljoner i projektet.

En metanolfabrik planeras också.

Liksom en vätgasfabrik i Krstinestad.

Öppet hus på Korholmen i Kronoby

Öppet på Korholmens historiska SpätelskeHospital. På området finns den gamla begravningsplatsen bevarad. En kyrka som motsvarar den gamla kyrkan på hospitalsområdet och en klockstapel har nyuppförts år 2006-2007.

Adressen är Hästövägen 100, 68500 Kronoby.

Inte lika känt som Sjalö i Åbo skärgård, men ändå värt att bekanta sig med!

Och öppet hus är det i dag 30.7 och 6.8

Fågel-influenssan

som åtminstone hittills inte är farlig för människor, sprider sig i landet. På många håll har man hittat stora mängder döda måsar,

där dödsorsaken varit denna sjukdom. Vid Ullavasjön i Karleby har måsarna drabbats av massdöd - där har hittats ett tusental döda fåglar. Också i andra sjöar har likande massdöd observerats. Det man mest kan frukta är att sjukdomen sprider sig till hönsgårdar och djurfarmer, åtminstone till djurfarmer har detta redan skett. .

Rysslands konsulat i Åbo stängs

den 1 oktober i år. Detta är en motåtgärd mot Rysslands stängande av Finlands konsulat i Petersburg.

Och ännu ett tecken på att relationerna mellan Ryssland och Finland är så ”djupfrysta” som det är möjligt. Och orsaken är uppenbar, Rysslands aggressiva anfall mot Ukraina. Fyra diplomater har varit verksamma i Åbo.

Klimatförändringen

Allt förändras.

För flög vi finländare till södern för att njuta av värmen.

Men nu har människor i södra Europa börjat planera resor till norr, bland annat Finland, för att njuta av ett svalt väder. Värmeböljorna i Spanien och Italien är plågsamma, och direkt hälsofarliga.

Det är fråga om stora mängder resande som nu kommer till

Jarl Hemmer:

Onni Kokko - en berättelse Del 27

Men i borgarnas trappor sdpringer jobbarna med vetemjölssäckar och smörbyttor, och skafferierna och skrubbarna proppas fulla från golv till tak. Det är nu vad man kallar demokrati. Men vi har ren sett tillräckligt, inte hjälper den saken oss långt. Ochdärför ropar vi ett nytt ord. Kommunism!

Bolsjevism!

□ Ord som ord, mumlade morbror Isak. Inte är det ena ordet bättre än det andra. Det är på saken det kommer an.

Hän hade dragit sig bort från bordet och satt i skjortärmarna med sin pipa vid fönstret.

Under sina rufsiga ögonbryn

tittade hän misstroget mot den orerande och fäktande agitatorn. Han var en fäordig man som hunnit tröttna vidsvadan på arbetarmötena. Inte blev det bättre med prat, varken på finska, svenska eller ryska.

Men agitatorn fortsatte, vänd mot honom

□ Ni tror kanske att det ska bli bättre med åttatimmarsdagen. I helvete! Bättre... jo visserligen, en eller två timmar kortare slaveri.

Men från slaveriet kommer ni inte med den förbättringen.

Är det inte annat att som borgarna sitta några timmar på sitt kontor och räkna lite

på ett papper och ringa i telefon, sitta där i en mjuk stol med cigarr i munnen ... Är det inte annat, säger jag, än att åtta timmar stå böjd över svarven i ett slavhus? Och då ni svettigt och jävligt

kommer hem om kvällen tili erä stackars matslamsor och lägger er på er hårda säng med värk i ryggen, jo då sätter borgarna sig opp i sinä mjuka bilar och rullar i väg ut till sinA sommarnöjen. Där sitter de på sin veranda med punsch och cigarrer och tina damer, och de flinar så magen hoppar och tycker att livet är skönt så länge man kan lura de dumma arbetardjävlarerna.

Nej, ni flyttar inte opp i rikmanshusena med erä åtta timmar, dit opp till fläsk

och mjuka fätöljer. Ni blir inte ens rakare i ryggen eller mättare eller bättre klädd. Ni blir vad ni är, och ni är en slav som plundras av listiga och lata herran Och erä barn ...

Jag har ju inga barn, avbröt honom morbror Isak.

Jasä, nåja, den saken spelar ingen roll, om just ni har eller inte. Men våra barn, slavbarnena, de ska aldrig orka resa sig och

bli som människor, om inte vi gör det. För nu är tiden inne, en gång på tusen år! Det är vår plikt att inte tveka, inte vara fega. Vår plikt, säger jag! Arbetarna har vaknat, trälfolket har vaknat.

Herrarna darrar ren och beväpnar sinä slaktargarden. Men det är för sent • hör ni det, för sent! Det är slut med den svarta saken, nu kommer den röda! Kapitalisterna har nu i fyra års tid krigat sönder världen, de har störtat oss i hunger och helvete, vi själva har gett vårt blod för deras smutsiga affärer, vara faderlösa barn skriker efter bröd och mödrarna förbannar den dag de födde dem tili herrarnas värld. Men vi ska inte sorja. Det är bäst som det gick. Det var bra att den ruttna världen sprack opp i fogarna.

Herrarna har visat vad de duger tili. Nu är det vår tur. Det arbetande folket, de trasiga stackars djävlarerna förr kom man knappast ihåg att vi fanns tili. Men nu är

de nordiska länderna på sin semester. Det kan vara fråga om hundratals tusen resenärer.

För turistindustrin i Spanien, Italien och Grekland är det här dåliga nyheter. Turistströmmarna till dessa länder ommer att minska.

Och något slut på denna utveckling är inte i sikte eftersom somrarna med största säkerhet kommer att gradvis bli varmare och varmare under åren som kommer.

Nolltolerans mot rasism

Vår nya regering har förklarat att den följer nolltolerans mot rasism. Men bekymren fortsätter. Finansministern Riikka Purras som 31-årig skriva texter är så ofattbart rasistiska att läsare inte kan godkänna dessa. Hon var ingen tonåring då hon skrev dessa texter som 31-åring.

Livsmedelsverket utvidgar smittzonen på grund av fågelinfluensa

I juni-juli 2023 har högpatoget fågelinfluensa av typen H5N1 konstaterats på flera orter i Finland. Sjukdomen har konstaterats särskilt hos måsar. Dessutom har sjukdomen som orsakas av viruset konstaterats hos hägnade pälsdjur i Södra och Mellersta Österbotten. För närvarande

har smittan konstaterats på tolv pälsdjursfarmar. Utredningarna fortsätter.

Livsmedelsverket inrättar i enlighet med lagen om djursjukdomar smittade zoner för att förhindra ytterligare spridning av sjukdomen. Smittzonen omfattar landskapen Egentliga Finland, Satakunta, Södra Österbotten, Österbotten och Mellersta Österbotten samt nu även landskapen Nyland, Egentliga Tavastland, Birkaland och Päijänne-Tavastland. Beslutet träder i kraft omedelbart.

Inom smittade zoner är det förbjudet att hålla fjäderfä och fåglar i fångenskap utomhus. Förbudet gäller även ekologiska produktionsanläggningar. Undantagsmöjligheterna finns i beslutet.

Åtgärder i smittade zoner för att förhindra smittspridning

Det är också förbjudet att besöka anläggningar med fjäderfä eller fåglar i fångenskap, förutom i specialfall.

Personer som besöker anläggningarna ska klä sig i skyddskläder som endast används vid anläggningen i fråga och byta skor i samband med in- och utgång. Dessutom ska händerna tvättas och desinficeras när man kommer till anläggningen. Om det inte är möjligt att tvätta händerna måste

man ändå desinficera händerna.

Fåglarnas foder och strö ska förvaras så att vilda fåglar inte kommer i kontakt med det.

Söndagsvandring - varje söndag.

Varje söndag en 10 km:s vandring från Salutorget. Starten sker nära Frihetsstatyn på torget (den officiella adressen är Hovrättsplanaden 15).

Vi går tillsammans runt om i Vasas takten bestämmer deltagare, ingen lämnas ensam. Även en kortare rutt är möjlig. Efteråt dricker vi kaffe tillsammans (på eget bekostnad). Söndagsvandringen ordnas av Vaasan Kävelyklubi.

Kom med och lär dig känna Vasas!

Närmare information finns här: <http://www.vaasanmarssi.fi>

Ilkka-Pohjalainen,

vår lokala finskspråkiga kollega kommer från och med i höst inte alls att utkomma på söndagar. Detta kan upplevas litet konstigt, eftersom söndagar säkert är den dag då prenumeranterna skulle ha bäst tid att läsa tidningen.

Men något stort problem är detta ju inte eftersom finskspråkiga "Waasan Päivälehti" ju utkommer på söndagar. sN

Våra tidningars ISSN-nummer

Det finska ISSN-centret har gett våra tidning internationella tidsskriftskoder, så kallade ISSN-koder. Detta efter ganska ingående övervägande.

Så nu är vi officiellt en del av den finländska tidningsvärlden. Vi är tidningar "på riktigt".

Vägkyrkorna är ännu öppna

Och det finns cirka 260 av dem. Vägkyrkor är kyrkor som är öppna på sommaren för turister Bra ställen att vila på, atmosfär, svalka en varm sommardag och kyrklig konst.

Tillbringa din paus med att njuta av tystnaden, skönheten och det heliga.

På www.tiekirkot.fi hittar du

det vi som stiger opp ur avgrunden, med gevär i handen och den röda fanan i spetsen, och på den fanan står skrivet: med med mördarväldet! Det brinner omkring oss i alla världens knutar. Men ser ni inte vad det betyder? Världsbranden, världsbranden! Det är morgonrodnaden för oss och vår rättfärdiga sak. Kommunismens heliga sak, den som skall skapa en bättre värld av herrarnas helvete!

Nu sänkte agitatorn knytnäven för sista gången i bordet. Svetten rann i strömmar över Hans bleka ansikte, som hän torkade med en blodröd näsduk. Hän pustade tungt, tände en ny cigarett och räckte fram kaffekoppen.

Mor fyllde på den, men hennes händer darrade nu än våldsammare. Hon hade granna fläckar på kinderna och såg ut som hon velat slånågon.

Vid fönstret satt morbror Isak som förut och sög på sin pipa och

muttrade något för sig själv. Det var inte just goda systerblickar mamma gav honom. Och hon sade:

Jaja, men bara vi lyckas med vår sak.

Det är så många av våra egna som inte vill förstå oss.

Agitatorns krafter voro tydligen slut. Det var sakta och nästan sömngt hän svarade:

Var inte orolig. Jag sa' ju ren, vi blir inte allena vi heller. Vi kommer att ha miljoner ryska kamrater bakom oss. Ännu är det inte klart där borta hos dem. Men snart, snart...

Onni hade suttit på bänken vid dörren. Nu vågade hän sig fram tili morbror Isak. Det tumlade många tankar genoni hans huvud, men de började småningom alla förjagas av en enda, som hade sitt ursprung i hans mage: skulle det då aldrig komma kvällsmat?

Agitatorn fäste sinä stickande ögon på honom.

Då kom det en tanke i dem. Hän drog ett djupt bloss, tömde sin kopp och vände sig tili mor.

Det där är visst er pojke. Hän är stor nog att ta ett gevär på axeln, sen när det gäller.

Och jag tänker hän har ett och annat att hämnas, hän med. Det har vi ju alla, det är århundradens pinor vi ska tacka för. Men den där pojken jag tänker hän har sinä 6gna skäl att mata lite bly i bofgarfåsketen... Far hans dog vid en sprängningsolycka, det har mor hans berättat för mig. Olycka, jo så kallas det, och ingen har skuld tili den saken, nä, nä, naturligtvis inte.

Men brukar herrar dö i sprängningsolyckor, svara mig? Har någon hört om en enda herre som har dött på det viset? Nej, det aktar de sig nog för. Men vi stoppas på alla farliga ställen, och så får vi dö för herrarna och deras sattyg.

Först lever vi som hundar, så

dör vi som slaktboskap.

Och hur gick det med familjen? På bar backe som vanligt. Tänk lite närmare på saken. Olycka, så bar borgarna lärt oss kalla det. Men jag säger er, att en sån olycka är detsamma som att bli mördad av herrarna.

Glöm inte det, pojke, far din blev mördad av herrarna!

Onni Kokko steg upp. Hän gick raka vägen ut, och hän glömde taga sin mössa från bänken.

Det hade börjat regna på nytt. Ett mörkt moln seglade som en dyster jättefågel fram över kvällshimlen, den fällde ned några glesa, blytung droppar ur sinä utbredda vingar. Det var ingen vind nere på jorden, träden stodo skymmande och orörliga, det smattrade blott till i deras lövverk av de fallande dropparna.

FORTSÄTTER---

Korsholm Music Festival Apocalyptica uppträder i Vasa 1.8.23

Världens mest framgångsrika cello metal-band, Apocalyptica, uppträder i Vasa, Finland, den 1 augusti 2023. Konserten äger rum i Vasa kyrka klockan 21.00.

Apocalyptica grundades 1993 av fyra finska cellister: Eicca Toppinen, Perttu Kivilaakso, Paavo Lötjönen och Mikko Sirén. Bandet blev känt på 1990-talet genom att covera Metallica-låtar på cello. Sedan dess har Apocalyptica släppt nio studioalbum och har turnerat flitigt runt om i världen.

Konserten i Vasa blir en speciell händelse, eftersom Apocalyptica kommer att framföra en uppsättning sällan spelade instrumentala sånger. Sångerna har specialarrangerats för den kyrkliga miljön och akustiken.

Biljetter till konserten finns nu tillgängliga här: <https://www.netticke.fi/20-apocalyptica-vaasa?language=fi>

en komplett lista över alla finska gatukyrkor.

En berömd vägkyrka är Heliga Korsets kyrka nära Tavastehus. Den är öppen från 13 maj till 11 augusti 2023 dagligen från 11:00 till 17:00 och på helger från 19 till 20 augusti 2023 och 26 till 27 augusti 2023. Det är ingen entréavgift till kyrkan. Kyrkan är känd för sina fina väggmålningar.

Guidade turer på finska anordnas dagligen kl. 11, 12:30, 14 och 15:30. Priset för guidningen är 3 €/vuxen.

I dag

Ett historiskt ögonblick

Det kan man säkert säga. I dag, lördagen den 29 juli 2023. förenades Vasa som en av de enda städerna i Finland med det europeiska bussnätverket.

Kl 7.20 avgick den första Flixbus-bussen från Vasa busstation till Warszawa. Polens huvudstad. Och därifrån kan man åka vart som helst, till Berlin, till Prag,

till Paris, till Lissabon. Vart som helst i västeuropa. Till och med till Kiev i Ukraina. Omkring sju passagerare utnyttjade möjligheten att resa med denna premiärtur.

Om man hoppar på bussen i Vasa, kl 7.20, måste man för all del inte resa ända till Polen. Man kan hoppa av i Närpes. Eller Åbo. Vill man åka till Helsingfors så tar det omkring 7 timmar och kostar 10€. Onnibus har fått en allvarlig konkurrent.

Busstrafiken administreras av Flixbus, ett bussbolag men verksamhet på 3 kontinenter och själva busstrafiken sköts av ett litauiskt bolag. Biljettförsäljningen skev via nätet.

Kommunikationerna med de baltiska länderna förbättras avsevärt med denna Flixbus's önya linje, vilket är värdefullt. Det kommer nämligen att behövas ett

stort antal yrkesmänniskor från Estland, Lettland och Litauen i Vasa då Giga-Vasa-byggandet sätter igång.

Och busstrafiken, den är betydligt med ekologisk en flyget. I en buss kan man sitta med gott samvete och vara tryggt medveten om att man inte slösar med naturens resurser. Flyger man, ja då gäller inte detta.

Så, var detta ett historiskt ögonblick? Ja, det kan man säga.

Evenemang

ALBERT EDELFFELTS utställning i

ATENEUM i Helsingfors pågår fram till den 17.9.23
Sevärd!

TIKANOJAS KONSTHEM

Kaarina Heikinheimos 5+ rumsutställning

Textilkonst, från koppartråd till textiltreliefer

En välkänd textilkonstnär från Vasa. I utställningen en estetisk ensemble av stor skala.

Utställningen pågår till den 24 september

KORSHOLM MUSIKFESTIVAL

26.7-2.8.23

Konstnärlig ledare

Jan-Erik Gustafsson

www.korsholmmusicfestival.fi

VAASA FESTIVAL 3-5.8-23

Music, Food & Wine

Samu Haber. Anna Puu. Popeda.

Happoradio. Suvi Teräsniska.

www.vaasafestival.fi

FINLADS NATIONALGALLERI KIASMA

HELSINGFORS

GRATISDAG 4.8.23 KL 10-20

VASA: KONSTENS NATT
den 10.8.2023.

RITZ under konstens natt 10.8.23

Välkommen in till Ritz under Konstens natt! Dörrarna öppnas kl.17 och vi har en konstutställning i övre foajén och lokala band som spelar hela kvällen mellan 18-22.30. Cafét och baren är öppen och man kan köpa svalkande drycker och snacks! Gratis inträde och ingen åldersgräns!

17:00-22:00 FINNS DET BARA BLÅTT? / Emma Soininen-Strömmans konstutställning

18:00 – 18:30 Roosa Karhunen & band

18:45 – 19:15 Gubbrockarna

19:30 – 20:00 Frogging rocks

20:15 – 20:45 Floo Fighters

21:00 – 21:30 Hammerland

21:45 – 22:30 Super Tsunami

CHRISTINA BAROQUE

1-3.9.23 i Kristinestad

www.vaasabaroque.fi

LAPPO ORGELFESTIVAL

7-10.9.23

Konstnärlig ledare:

organist Jimi Järvinen

www.lapuanurkufestivali.fi

FINLADS NATIONALGALLERI KIASMA

HELSINGFORS

GRATISDAG 8.9.23 KL 10-20

<https://kiasma.fi/sv/>

KUNTSIS MUSEUM FÖR

MODERN KONST

Linjens dimensioner

9.9.23 - 14.4.24

Hur konstnärer arbetar med linjen, där dess form sätter sig som en enkel penn- och kolteckning eller som en rumslig installation. Linjens variationer kan ses i grupputställningen på Kuntsis museum för modern konst.

Både finländska och internationella samtidskonstnärer – 18 konstnärer och grupper av konstnärer – presenterar sig själva som en del av sitt konstnärliga arbete.

VASA STADSTEATER

”Nunia ja konnia”, ensi-ilta 9.9.23

Svengaava musikaalikomeliskomedia

WASA TEATER

Vänd om min längtan

Urpremiär 16.9.2023

Ny nordisk musikal av Ann-Luise Bertell, Thomas Enroth, Åsa Jinder, Nils-Petter Ankarblom. Regi av Erik-André Hvidsten.

<https://www.wasateater.fi/>

VAASA BAROQUE

Höstens operahändelse!

Joseph Martin Kraus: PROSERPIN

Kraus opera Proserpin har finsk premiär på Vasa Barock, framförd av en internationell solistgarde och Vasa stadsorkester. Föreställningarna är fredagen den 13 oktober 2023 och lördagen den 14 oktober 2023 kl 19:00 i festsalen i Vasa stads-hus.

<https://vaasabaroque.com/>

RUSK

Kammarmusik i Jakobstad

21–25.11.2023

Kungligt kalas

Internationell kreativitet den mörkaste tiden på året

<https://ruskfestival.fi/>

Klimatförändringen

Allt förändras.

Förr flög vi finländare till södern för att njuta av värmen.

Men nu har människor i södra Europa börjat planera resor till norr, bland annat Finland, för att njuta av ett svalt väder. Värmeböljorna i Spanien och Italien är plågsamma, och direkt hälsofarliga.

Det är fråga om stora mängder resande som nu kommer till de nordiska länderna på sin seme ter. Det kan vara fråga om hundratals tusen resenärer.

För turistindustrin i Spanien, Italien och Grekland är det här dåli-

ga nyheter. Turistströmmarna till dessa länder kommer att minska. Det kan ta flera år innan resande vågar återkomma till ett eldhärjat Rhodos.

Och något slut på denna utveckling är inte i sikte eftersom somrarna med största säkerhet kommer att gradvis bli varmare och varmare,

Konsekvenser av klimatförändringar

Det är troligt att värmeböljorna och de svåra skogsbränderna i södra Europa är ett resultat av klimatförändringarna. Klimatförändringar leder till en ökning av den globala medeltemperaturen, vilket ökar risken för värmeböljor. Dessutom leder klimatförändringarna till torka, vilket ökar risken för skogsbränder.

Till exempel drabbades Sydeuropa 2022 av flera värmeböljor som höjde temperaturen över 40 grader. Värmeböljorna orsakade omfattande skogsbränder som förstörde tusentals hektar skog och tvingade tusentals människor att lämna sina hem. I år är situationen ännu värre och augusti, som är den varmaste månaden i söder, är precis runt hörnet. En stor del av Rhodos kommer, liksom en annan grekisk ö, Korfu.

Vi vet inte hur läget är längre söderut. Men det måste vara svårt i Egypten, Libyen och Tunisien, för att inte tala om Etiopien. Men bl.a. Algeriet är drabbat.

Effekterna av klimatförändringarna kommer sannolikt att förvärras i framtiden. Den globala medeltemperaturen kommer sannolikt att fortsätta att stiga, vilket ökar risken för värmeböljor och torka. Detta ökar i sin tur risken för skogsbränder.

Ukraina

Ukrainas president Volodymyr Zelenskyy

Vi förbereder ganska viktiga internationella beslut för Ukraina, för våra krigare – Ukrainas presidents tal

28 juli 2023

Historieförlaget i Finland:

Hans Björknäs

Alexandra Theodora
Frosterus-Såltin

och hennes tavlor

Historieförlaget i Finland

Boken om Alexandra Theodora Frosterus-Såltin och hennes tavlor kan köpas bland annat här: Akasemiska bokhandelns nätbokhandel adlibris.fi

Kära ukrainare, jag önskar er formeln, ansluter sig till gemensamma globala ansträngningar.

Idag var en viktig och bra dag. Vi kom överens om samarbete på morgonen med anledning av för återvändande av ukrainska barn som deporterats till Ryssland. På Statehood Day hade jag äran att diskutera situationen kring Black Sea Grain Initiative och prisa våra försvarare. Vi diskuterade situationen of Ukraine, Crosses of Combat Merit, order av Bohdan Khmelnytsky, orders For Courage... Jag hade också äran att dela ut hedrade utmärkelser för stridsbrigader och gränsheter. Glad att vi har sådana krigare.

Jag överlämnade också pass för medborgare i Ukraina till våra unga pojkar och flickor. Bland dem finns våra soldaters barn, våra fallna hjältars barn... Barn. Staten kan och bör öppna absolut alla möjligheter för dem att leva på ett värdigt, civiliserat och säkert sätt. Lev fritt! För varje ny generation av ukrainska män och kvinnor. Och jag tror verkligen på dessa nya generationer, på våra barn. Och jag är tacksam mot dem för deras tro på Ukraina.

Ett viktigt internationellt möte ägde rum idag. Qatars premiärminister var i Kiev – mycket givande förhandlingar. Viktigast av allt, Qatar kommer att vara med oss i implementeringen av fredsfö-

formeln, ansluter sig till gemensamma globala ansträngningar. Vi kom överens om samarbete för återvändande av ukrainska barn som deporterats till Ryssland. Vi diskuterade situationen kring Black Sea Grain Initiative – det är mycket viktigt att det inte finns några brister och kriser som framkallas av Ryssland på världsmarknaden för livsmedel. Det är en fråga om global stabilitet. Tack till Qatar för den ansvarsfulla positionen.

Och en till. Våra internationella experter förbereder ganska tungt vägande beslut för Ukraina, för våra krigare. Vi gör vårt bästa nu, vi gör det inte offentligt – så att resultaten av våra krigare, som alla kommer att se, också kan bli de bästa. Jag tackar alla som hjälper till att stärka Ukraina! Tack till alla som är i strid nu! Grattis igen på dagen för den ukrainska staten och dagen för kristnandet av Kyivan Rus! Ära till Ukraina! Licens: Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International. Länk: www.president.gov.ua

Ryssland

Rysslands ekonomi i fritt fall

Dagstidningarna i Moskva publicerade i tisdags finansministeriets siffror.

Skatteintäkterna har minskat med 20% på ett år och utgifterna har stigit merd 20%. Det här har resulterat i ett massivt budgetunderskott, som säkerligen till stor del finansieras med sedeltryckning.

Trots detta lovar Putin allt större förmåner för alla som vågar riskera sitt liv i Ukraina.

Så här kan Ryssland inte fortsätta länge till utan att ekonomin skär sig - Statsskulden är i och för sig inte stor, omkring 15% av bruttonationalprodukten. men det finns kanske inte så många som vill låna Ryssland pengar i det här skedet.

Det här är alltså enligt ryska finansministeriet. Vi vet inte om dessa siffror är friserade, men knappast åt det sämre hållet.

Putin reste inte till Syd-Afrika.

Avsikten var att han skulle delta i BRICS-toppmötet. Men myndigheterna i Syd-Afrika har meddelat att de inte kan undvika att arresteras honom, eftersom landet är medlem av den internationella domstolen.

I stället träffade han några afrikanska ledare i St Petersburg. Där hade han litet svårt att förklara varför spannmålsavgalets uppsägande inte försvårar Afrikas livsmedelssituation.

Putins möjligheter att resa börjar vara rätt så begränsade. Får se om hans planderade resa till Turkiet i augusti förverkligas.

Bild: Creative Commons Attribution 4.0 duma.gov.ru

Medvedevs kommentarer

Rysslands ex-president vars ordval nog väcker en del uppmärksamhet. Någon diplomatin är det nog inte fråga om är. Någon medkänsla för de som svälter på grund av att Ryssland sagt upp spannmålsavtalet kan inte skönjas i hans texter. Ord som "kvävas i sin stinkande avföring, rö-

vhål, jävlar, imbeciller" - är de lämpliga för en ex-president?

"Vår fiende lyckas inte nå framgång under motoffensiven. Det betyder att informationssegrar behövs. Låt pösigt och irrationellt. Därför är strejker mot civila mål också acceptabla för nazisterna och den befolkning som de rekryterat. Många ukroimbeciler är uppriktigt nöjda med dem. Dessutom ökar graden av spänning i det ukrainska samhället. En del av befolkningen, även om den är rädd, har ännu inte glömt hur man tänker. Ja, och ägarna i väst visar otålighet: var, slutligen, är din jävla seger?"

Därför väljer Bandera-jävlar i allt högre grad fredliga, civila mål för sina elaka attacker. Alla borde vara redo för detta.

Och vi måste välja icke-standardiserade mål för våra strejker. Inte bara lageranläggningar, energihubbar och oljebaser. Det finns andra platser där vi ännu inte förväntas. Och där effekten kommer att vara mycket betydande.

Så låt det bestämmas: antingen kommer Europa äntligen att up-

pfylla våra rättvisa krav på handeln med rysk spannmål, eller låta dem helt enkelt dämpa sin aptit. Och så kan den här Borrell och hans fosterbarn, som äter i tre strupar, oavsiktligt dö och kvävs i sin stinkande avföring.

Du behöver det själv på en strikt diet. Bara vatten, det är allt. Och sedan, som Afrikas korn, springer Borrell och hans liknande rövhål omedelbart in i buskarna. Vi vet ingenting, vi tar bara spannmål för infödda européer med tjockt ansikte. Och hur de pressade ihop dem med salongsmissbrukare - vakt, vi svälter.

Så låt det bestämmas: antingen kommer Europa äntligen att uppfylla våra rättvisa krav på handeln med rysk spannmål, eller låta dem helt enkelt dämpa sin aptit. Och så kan den här Borrell och hans fosterbarn, som äter i tre strupar, oavsiktligt dö och kvävs i sin stinkande avföring."

Kuva: Wikimedia Commons Creative Commons Attribution 4.0 duma.gov.ru

Hälsa

136 frågor om celiaki

I Finland har omkring 2% av befolkningen denna sjukdom, men fler än varannan vet inte om det. Dessutom har sannolikt lika många människor till en glutenintolerans av annat slag, med samma symtom som vid celiaki. Detta är anledningen till varför det är så viktigt att sprida kunskap om sjukdomen och dess behandling.

Vad är det här för ett hus?

Förra veckans hus:
Före detta svenska samskolan, numera Arbis

PencilSketchApp

Denna bok, 136 frågor och svar om celiaki kommer att publiceras i flera avsnitt i vår tidning, några veckor framåt.

Sid 9-12

Var tionde kvinna lider av denna sjukdom - Ny forskning lovar bot

Enligt en nyligen publicerad studie i Science Translational Medicine kan en infektion av bakterien Fusobacterium vara en orsak till utvecklingen av endometrios. Endometrios är en sjukdom som drabbar många kvinnor världen över, och forskningen visar att så många som 10 procent av kvinnorna lider av denna smärtsamma och ibland invalidiserande sjukdom.

Tidigare har man trott att endometrios uppstår genom retrograd menstruation, det vill säga att livmoderslemhinnan hamnar utanför livmodern vid menstruationen. Men inte alla kvinnor som upplever retrograd menstruation får endometrios, och man har inte förstått de exakta mekanismerna bakom detta fenomen.

Studien visade att hos en grupp kvinnor med endometrios hade hela 64 procent av patienterna Fusobacterium-infektion i livmoderslemhinnan, medan mindre än 10 procent av de friska kontrollerarna hade samma infektion. Genom immunohistokemiska och biokemiska analyser kunde forskarna fastställa att aktiveringen av signalsubstansen "transforming growth factor-β" (TGF-β) som orsakas av Fusobacterium-infektionen ledde till en övergång från vilande fibroblaster till myofibroblaster som var positiva för proteinet transgelin (TAGLN). Dessa myofibroblaster visade sig ha förmågan att proliferera, fästa sig och migrera in vitro.

För att bekräfta sina resultat genomförde forskarna även experiment på möss. Genom att infek-

tera möss med Fusobacterium kunde de observera en markant ökning av TAGLN-positiva myofibroblaster och en ökad mängd och vikt av endometriosisliknande lesioner. Dessutom visade det sig att behandling med antibiotika till stor del förhindrade etableringen av endometriosis och minskade antalet och vikten av befintliga lesioner hos mössen.

Denna forskning ger stöd åt en mekanism för utvecklingen av endometriosis genom Fusobacterium-infektion. Resultaten tyder även på att utrotning av denna bakterie kan vara en möjlig behandlingsmetod för sjukdomen. Detta banar vägen för nya behandlingsstrategier och ger hopp om en bot för kvinnor som lider av endometriosis.

Det är viktigt att komma ihåg att denna forskning fortfarande är i ett tidigt skede, och mer forskning behövs för att bekräfta resultaten och utveckla effektiva behandlingsmetoder. Men det är lovande att forskare börjar närma sig en djupare förståelse av endometriosis och möjliga lösningar för att hjälpa de drabbade kvinnorna.

Teater

Nästa spelår på Wasa Teater

Stor nordisk satsning, tragikomiska relationsdramer och världspremiär för älskad barnboks-serie.

– Wasa Teater har ett spännande och fullspäckat spelår framför sig, med inte mindre än tre urpremiärer, helt nya verk som vi får ta del av på Wasa Teaters stora scen. På repertoaren finns också två klassiker för den yngre publiken, en väldigt gammal och en riktigt modern, och en komisk men svart pärla. Vi berättar historier om människans varande i världen, hur svårt och underbart det är, samtidigt. Det finns verkligen skäl att besöka teatern nästa år, säger Ann-Luise Bertell teaterchef.

Spelåret 2023-2024 inleds på traditionellt vis med en premiär för de yngsta. Lina Ekblad kommer att regissera Tuuli Heinonen och Julia Johansson i en dagisuppsättning av den klassiska sagan

Kejsarens nya kläder. Föreställningen kommer att turnera i daghem runt om i Österbotten, men kommer också att framföras på teaterns lilla scen Vasallen.

Den 16.9 är det premiär för en ny nordisk musikal. Musikalen Vänd om min längtan, med upphovspersoner från tre nordiska länder, är Musikalen är ett personligt emigrantöde som utforskar teman som kärlek, längtan, sorg och alla val vi gör. Musikalen baserar sig på boken med samma namn av Ann-Luise Bertell. Berättelsen, musiken, skriven av Thomas Enroth, och sångtexterna, av Åsa Jinder, skapar tillsammans en vacker och berörande resa. Musikarrangemangen görs av den internationellt anlitade dirigenten Nils-Petter Ankarblom. Föreställningen regisseras av Erik-André Hvidsten.

Maria gestaltas av Sarah Nedergård och Lilli Sukula-Lindblom. Dessutom medverkar Wasa Teaters skådespelare: Markus Lytts, Maria Udd, Carola Sarén samt gästerna Thomas Lundin, Filip Ohls, Isa Lindgren-Backman, Jon Henriksen och Ester Rudnäs. Orkestern leds av kapellmästare Ralf Nyqvist. (<https://www.wasateater.fi/>)

Musik

Musikfestspelen Kors-holm Lunchdiskussioner på Restaurang Loftet

Ett inslag som återkommer i år är de informella lunchdiskussionerna på Restaurang Loftet, som äger rum i och utanför ladån på restaurangens innergård. Under dessa tillfällen samtalar festivalens konstnärliga ledare, tonsättare och musiker kring dagens konserter och de musikverk som framförs. Publiken har också möjlighet att (på egen bekostnad) avnjuta lunch från Loftets meny och kaffe. Till dessa tillfällen är inträdet fritt och de hålls kl. 13.00 ännu på måndag och onsdag. Diskussionerna går på svenska, finska och engelska.

Apocalyptic

Ensembler som bjudits in i år är

bl. a. Apocalyptic, som presenterar en ny genre vid Musikfestspelen Korsholm. Den något tyngre cellokonserterna genomförs i Trefaldighetskyrkan 1.8.

Opera

Lilli Paasikivi som chef för festivalen i Bregenz

Operachef, mezzosopranen Lilli Paasikivi har utsetts till konstnärlig och generaldirektör för den berömda Bregenz-festivalen i Österrike. Han börjar sitt arbete i Bregenz vid Bodensjöns strand den 1 oktober 2023

”Det är en stor ära att bli vald till den här posten. Bregenz-festivalens profil och dess välkända konstnärliga partners skapar utmärkta förutsättningar för att kurera ett mångsidigt program på hög nivå. Jag är imponerad av hur ambitiöst festivalen har byggts upp i decennier, och jag vill göra mitt för att fortsätta denna värdefulla tradition. Som ledare vill jag

lyfta fram nya intressanta trender. Som sångerska ligger opera- och vokalmusiken mig alltid varmt om hjärtat, säger Lilli Paasikivi.

Den internationella operafestivalen som hålls i juli–augusti är ett av de viktigaste europeiska musikevenemangen. Det är känt för sin flytande utomhusscen byggd på sjön. Totalt spelas fyra operauppsättningar i Bregenz varje år, samt t.ex. konserter och spoken word-teater. Den nya uppgiften på Paasikive omfattar bl.a. mjukvarudesign, ansvar för konstnärlig kvalitet och administrativa uppgifter för VD. Det femåriga kontraktet sträcker sig till 2029.

I juni besökte Lilli Paasikivi oss här i Österbotten. Hon spelade huvudrollen i Ilmajokis opera ”Armi”.

(Operabaletti.fi)

Internet

En ny artificiell intelligens, Llama 2, från META (företaget som driver Facebook)

Meta släppte Llama 2, en ny stor språkmodell (LLM) den 18 juli 2023. Det är en generativ förträdd transformatormodell som har tränats på en enorm datauppsättning av text och kod. Llama 2 är designad för att vara mer informativ och heltäckande än tidigare LLM:er, och den kan generera mer kreativa och engagerande textformat.

Llama 2 kan jämföras med

Veckans bild

Bröllopsbil modell 1930

andra LLM, som Google Bard och ChatGPT. Den liknar Bard genom att den är en generativ förtränad transformatormodell som har tränats på en massiv datauppsättning. Llama 2 har dock vissa fördelar jämfört med Bard. Till exempel är Llama 2 bättre på att generera informativ och hel-täckande text, och den kan generera mer kreativa och engagerande textformat.

Sammantaget är Llama 2 en kraftfull LLM som kan användas för en mängd olika uppgifter, som att generera text, översätta språk och skriva olika kreativt innehåll. Det är fortfarande under utveckling, men det har potential att bli ett värdefullt verktyg för företag och privatpersoner.

Varför ska jag använda Bard?

Bard är en stor språkmodell från Google AI, tränad på en enorm datauppsättning av text och kod. Den kan generera text, översätta språk, skriva olika typer av kreativt innehåll och svara på dina frågor på ett informativt sätt. Bard är fortfarande under utveckling, men den har lärt sig att utföra många typer av uppgifter som kan vara till hjälp för vanliga medborgare.

Här är några av sätten som Bard kan tjäna vanliga medborgare:

Svara på frågor. Bard kan svara på dina frågor på ett omfattande och informativt sätt, även om de är öppna, utmanande eller konstiga. Detta kan vara till hjälp för studenter, forskare och alla andra som behöver hitta information.

Skapa kreativt innehåll. Bard kan generera olika kreativa textformat av textinnehåll, som dikter, kod, manus, musikstycken, e-post, brev, etc. Detta kan vara användbart för personer som vill skapa innehåll men inte har tid eller färdigheter att göra det sig själva.

Översätt språk. Bard kan översätta mellan över 100 språk. Detta kan vara till hjälp för personer som behöver kommunicera med människor som talar andra språk.

Hjälp med vardagliga sysslor. Bard kan hjälpa till med vardagliga uppgifter som att skriva e-postmeddelanden, schemalägga möten och hitta recept. Detta kan frigöra människors tid så att de kan fokusera på andra saker.

Bard är fortfarande under utveckling, men den har potential att bli ett kraftfullt verktyg för vanliga medborgare. Det kan hjälpa människor att lära sig, skapa och kommunicera på nya sätt. Om du letar efter en hjälpsam och informativ språkmodell är Bard ett bra alternativ.

Här är några specifika exempel på hur Bard kan användas för att tjäna vanliga medborgare:

En elev kan använda Bard för att hjälpa till med sina läxor. Bard kan svara på deras frågor om materialet de lär sig, och det kan också generera övningsproblem och frågesporter.

En forskare kan använda Bard för att hjälpa till med sin forskning. Bard kan hitta och sammanfatta forskningsartiklar, och den kan också generera hypoteser och idéer för ny forskning.

Nedmonteringen av silorna kan ses genom Siilolive

Vasas betongsilos byggdes 1958-63. I närheten av dem fanns en kvarn som sedan lades ner 1992. Silorna har inte använts sedan dess. För tjuo år sedan planerades studentlägenheter för silos. En bra idé, men hindret var svamp tillväxten på betongkonstruktionerna.

Nu har nedmonteringen av silorna påbörjats, i slutet av april i år. Med hjälp av en webbkamera kan du följa hur demonteringen fortskrider.

Denna bild togs den 29 juli 2023. Webbkameran hittar du här: <https://www.vaasa.fi/siilolive/>

En företagare kan använda Bard för att hjälpa till med sin marknadsföring. Bard kan skriva blogginlägg, skapa innehåll på sociala medier och till och med generera annonstext.

En hemmavarande förälder kan använda Bard för att hjälpa till med sina hushållsuppgifter. Bard kan skriva inköpslistor, skapa att göra-listor och till och med hitta recept.

Detta är bara några exempel på hur Bard kan användas för att tjäna vanliga medborgare. När Bard fortsätter att utvecklas kommer den att bli ännu mer kraftfull och användbar.

Humor

En klar slutsats. — Hur kan du bestämma dig för att Alli inte gillar dig? — Jag sa till honom en gång att det finns en idiot i varje familj. — Och vad sa han? — Han frågade om jag var ensam barn.

En monolog. — Fader, vad är en monolog (single talk). — Monologen är när jag pratar med din mamma.

Trodde inte på försäkringar. Ung skådespelare: — I den sista staden där jag bodde fällde hyresvärdinnan i min lägenhet bittra tårar efter att jag lämnat. Hyresvärdinnan: — Det tänker jag inte göra, och därför kräver jag hyran i förskott.

Operaupplevelser

Hundratals operor - som kan avnjutas hemma:

Det är inte alls så lätt gå på opera. Det är långt till Helsingfors och till de stora operahusen i London och New York. Men vi kan ändå njuta av opera, virtuellt, och besöka världberömda operahus. Via denna sida kan vi se många av de bästa operorna framförda av världens främsta operasångare. Välkommen med i denna grupp!

Gå till Facebook och skriv in *operaupplevelser* i sökrutan.

Från läsarna

Vi tar väldigt gärna emot inlägg från våra läsare. Kommentarer, historier, minnen, debatt, nyheter från hemorten. Sannolikt kommer detta att vara den viktigaste delen i denna vår tidning. Men utrymmet är ju begränsat, så skriv gärna rätt så kort! Så sänd gärna inlägg till: wasadagblad@gmail.com

Annonsera i WD

Det kan ha ett visst PR-värde att vara bland de första som annonserar i denna historiska och hypermoderna dagstidning.

Annonspriset är 6 €/spaltmillimeter. Standardannonser är billigare (25 mm hög=140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm=400 €. Upprepade annonser = 30% rabatt. Sänd annonser till wasadagblad@gmail.com som jpg, tiff eller png, annonserna förminskas sedan till spaltbredd 46 mm.

Nästa vecka: Vem var Carl Gustaf Wolff?

Hälsobilaga

Frågor och svar om celiaki Del 4

Är avmagring ett typiskt symptom vid celiaki?

Man kan magra på grund av denna sjukdom men numera hittas sjukdomen oftast i ett skede då vikten inte ännu påverkats.

Om en person i vuxen ålder går ner i vikt 5% under ett år utan att ha strävat till detta kan det vara skäl att besöka läkare.

Ofta hittas inte någon orsak. Och om en orsak hittas kan celiaki vara ett av alternativen.

Andra vanliga orsaker till viktminskning är överfunktion av sköldkörteln, diabetes, stress och depression. En ovanlig hormonell sjukdom som orsakar viktminskning är Addison's sjukdom.

Med åldern ökar risken för cancer, hjärtsvikt och demens, och alla dessa sjukdomar kan orsaka viktminskning.

Celiaki och diabetes

Vår dotter har nyligen fått typ 1 diabetes. Nu vill hennes läkare ta blodprov för att se om hon också har celiaki. Varför?

Personer med typ 1 diabetes har en betydligt ökad risk för att också ha celiaki, ungefär var tionde har celiaki. Och det är viktigt att veta, eftersom en obehandlad celiaki på lång sikt kan inverka menligt på dotterns hälsa. Riskerna med celiaki kan i stort sett helt undvikas med glutenfri kost.

Vår dotter har typ 1 diabetes och nu har doktorn dessutom konstaterat celiaki.

Kommer sockerbalansen att förändras mycket då hon nu påbörjar glutenfri kost?

Nej, det kommer nog inte att bli några större förändringar. Man kan ju förstås hoppas att näringsupptaget blir jämnare då tunntarmens slemhinna om någon månad tillfrisknad. Men några stora förändringar brukar man inte se.

Celiaki och laktosintolerans

En person med konstaterad laktosintolerans, borde han testas med tanke på celiaki?

Det här är en svår fråga.

I och för sig har man inte någon större risk att ha celiaki fast man har laktosintolerans.

Men, å andra sidan, så kan man ha en sekundär laktosintolerans som följd av celiaki.

Så, om besvären fortsätter trots laktosfri kost, då är det skäl att testa för celiaki med blodprover.

Men om personen blir helt besvärsfri med laktosfri kost, då är det kanske inte nödvändigt. Men å andra sidan, att testa sig för celiaki är så lätt - bara ett blodprov - så kanske man kunde testa sig i vilket fall som helt.

Glutenkänslighet utan celiaki

Kan man få besvär av gluten trots att man bevisligen inte har celiaki?

Ja, det kan man.

Det finns en sjukdom där symtomen väldigt långt är samma som vid celiaki, nämligen Glutenkänslighet utan celiaki, Non Celiac Gluten Sensitivity, NCGS. Diagnostiken beträffande denna sjukdom är inte lätt, det finns nämligen ingen test som skulle påvisa denna. Diagnosen bygger i huvudsak på symtomen och det att symtomen lindras med glutenfri kost för att sedan återkommer då födointag med gluten återinsätts.

Hur definieras denna sjukdom?

Glutensensitivitet utan celiaki (Non Celiac Gluten Sensitivity) är en sjukdom som orsakar magbesvär och symtom utanför tarmen för en person som äter glutenhaltig kost. Symtomen försvinner med glutenfri kost för att sedan återkomma då gluten återintroduceras i dieten. Detta förutsatt att celiaki och veteallergi är uteslutna.

Hurudana symtom har denna sjukdom?

Tarmsymtomen liknar de besvär som förekommer vid en irriterad tarm (Irritable Bowel Syndrome) och vid celiaki. Diarre, förstoppning, gasbesvär, illamående

Symtom utanför tarmen är trötthet (fatigue), koncentrationssvårigheter, "dimmig hjärna", huvudvärk, muskelsmärta av fibromyalgityp, endel lindriga neurologiska och psykiatriska symtom.

Hur vanlig är denna sjukdom?

Det är svårt att i det enskilda fallet med säkerhet fastslå om en person har denna sjukdom eller inte.

För att få en säker diagnos borde personen i fråga få påtagliga besvär då han äter normal kost, besvären borde försvinna då hen lämnar bort gluten, för att sedan återkomma då hen igen äter normal kost. Helst borde dessa dietprövningar dessutom göras "blinda" så att personen och den som undersöker honom eller

hennes inte alls vet vilket diet som används. Allt kan ha placeboeffekt, både mediciner och dieter.

Men att genomföra sådana "dubbleblinda" undersökningar är mödosamt. Diagnosen ställs nästan alltid på mycket lösare grunder.

Mycket beroende på med vilken sannolikhet diagnoserna har gjorts varierar förekomsten väldigt, i olika epidemiologiska studier mellan 0.5 och 13%.

Jag brukar förmoda att NCGS i de Nordiska länderna är ungefär lika vanlig som celiaki, det vill säga omkring 2%.

Hur får man en säker diagnos?

Det finns inga blodprover som kunde ge diagnos. De serologiska testerna för celiaki är negativa, vilket alltså utesluter celiaki. Provbiter från tunntarmen behöver inte tas, men om de tas så är de normala vid mikroskopisk undersökning.

Finns det tillräckligt med information om denna sjukdom?

Information finns det verkligen. En sökning på Google ger nu i maj 1.340.000 träffar. Skulle man läsa en artikel per minut dygnet runt skulle det ta tre år att läsa allt detta. Och efter tre år skulle det kanske ha kommit en miljon artiklar till.

Men tyvärr finns det ändå inte tillräckligt med information, eftersom det är så mycket som vi inte vet.

Vi vet till exempel inte om det kunde finnas något test som skulle ge en säker diagnos.

Och vi vet inte hur denna sjukdom skall behandlas. Räcker det att minska på glutenintaget tills symtomen lindras? Räcker det att äta glutenfritt periodvis då man har besvär? Är det säkert att denna sjukdom inte har några följsjukdomar liknande dem man ser vid celiaki?

Säkerligen vet vi mycket mera så nästa upplaga av denna bok kommer ut, om tio år eller så.

Andra orsaker till diarre

Är gluten alltid enda orsaken till diarre vid en obehandlad celiaki?

Nej!

Andra vanliga orsaker till diarre är irriterad tarm (Irritable Bowel Syndrome, IBS), en funktionell åkomma som säkert var annan av oss har av och till.

Laktosintolerans är också vanlig och den kan man ha samtidigt med celiakin. Men laktosintolerans kan vara sekunder, det vill säga orsakad av celiaki, och går då om vartefter tunntarmsslimhinnan läks med laktosfri kost.

Divertikulos, tarmfickor, i tjocktarmen har fler än var annan på äldre dar och den kan orsaka diarre,

En mera sällsynt orsak är bakteriöverväxt i tunntarmen. I normala fall är tunntarmens innehåll sterilt. Den klaff som finns mellan tunntarmen och tjocktarmen (ileocekala klaffen) hindra tjocktarmens innehåll att flyta fel väg upp i tunntarmen. Men hos personer med celiaki kan klaffens effektivitet svika, och det rikliga bakterieinnehållet i tjocktarmen kan infektera tunntarmen, med diarre som följd.

En annan sällsynt orsak till diarre är försämrade absorption av gallsyror i slutet av tunntarmen. Gallsyror bildas i levern och kommer ut i tunntarmen via gallan. De har en viktig roll i matsmältningen. Sedan suges de upp i slutet av tunntarmen och så att säga återanvänds. Men om om gallsyrorna inte absorberas kommer de ut i tjocktarmen, irriterar denna med diarre som följd. Denna typ av diarre kallas därför gallsyrediarre.

Slutligen har en celiakiker ökad risk att få en inflammation i tjocktarmen som kallas mikroskopisk kolit, med vattnig diarre som följd.

Celiaki i familjen

Vår sjuåriga dotter har celiaki. Borde hennes fyraåriga bror också äta glutenfri kost? Han har nog testats med blodprover, som var helt normala.

Nej, låt fyraåringen äta helt normal kost med normala glutenmängder. Men i praktiken händer det säkert att man ibland lagar samma glutenfria mat åt hela familjen, i stället för att laga särskild mat åt dottern, men det är helt ok.

Celiaki och att få barn

Orsakar celiaki barnlöshet?

En diagnostiserad och behandlad celiaki inverkar inte på fertiliteten eller graviditetens förlopp. Men en obehandlad celiaki kan göra det, och i de fall där infertilitet är ett problem och ingen annan orsak till denna hittas kan det vara skäl att utesluta celiaki.

Om diagnosen gjorts nyligen kan det vara bra att vänta med graviditeten till exempel ett år, så att den glutenfria kosten hinner ha effekt.

Om man har celiaki och blir gravid, är det något speciellt man bör tänka på?

En välbehandlad celiaki inverkar inte på graviditeten. Det är bara att följa de råd alla som är gravida får, oberoende om man har celiaki eller inte.

Hur stor är risken att mitt barn får celiaki?

Omkring 10%. Men låt oss se på detta från andra

hålllet. Hur stor är möjligheten att mitt barn inte får celiaki? Någonsin? Omkring 90%.

Hudceliaki

Har alla med hudceliaki (dermatitis herpetiformis) också celiaki med villusatrofi i tunntarmsslemhinnan och försämrade näringsupptag?

Alla med hudceliaki har förändringar förenliga med celiaki också i tunntarmens slemhinna, med några få undantag. Serologiska blodprover visar på förekomstens av celiaki. HLA-generna typiska för celiaki hittas också vid hudceliaki.

Omkring 10% av första gradens släktingar till en person med hudceliaki har antingen vanlig celiaki eller hudceliaki,

Tarmsjukdomen är lindrig, ofta symptomfri.

Också vid hudceliaki finns en ökad risk för lymfom, lymfkörtelcancer, precis som vid vanlig celiaki.

Vem är den mest kända historiska personen som sannolikt lidit av hudceliaki?

Det torde nog vara Jean Paul Marat, en fransk politiker, tidningsman och vetenskapsman som mördades av Charlotte Corday den 13 juli 1793.

På grund av en hudsjukdom, sannolikt hudceliakim, som orsakade en olidlig klåda, tillbringade han sina sista år nästa hela sin tid i ett badkar.

Behandling

Hur behandlas celiaki?

Behandlingen är en livslång glutenfri diet. Denna diet gör att tunntarmsslemhinnan normaliseras och mycket av de negativa följer sjukdomen har haft försvinner. Men trots att alla avvikande fynd och alla symtom är borta så finns sjukdomen kvar och den flamar upp igen om man börjar äta glutenhaltig kost.

Hur behandlas hudceliaki (dermatitis herpetiformis)?

Glutenfri kost är den viktigaste och på lång sikt den enda behandlingen.

Men den måste vara väldigt strikt och noggrann. Typiskt före hudceliaki är att den lätt flamar upp efter väldigt små mängder gluten i maten. Och då den flamar upp kan den ge symtom i flera veckor i värsta fall.

Klådan vid hudceliaki är plågsam, och den kan

besvära en lång tid trots inledande av glutenfri kost. Därför kan det vara nödvändigt att för en tid komplettera behandlingen med en medicin som heter Dapsone (sulfapyridin). Denna medicin har många biverkningar och får därför skrivas ut endast av hudläkare. Och strävan är att medicineringen skall kunna avslutas rätt snart, efter några månader, då den glutenfria kosten börjar ha effekt.

Vad har Dapsone för biverkningar?

Denna medicin används för behandling av spetälska, lepra, men den har också en klart lindrande effekt vid hudceliaki.

Tyvärr har den många biverkningar, båd allvarliga och mindre allvarliga. De svåraste biverkningarna drabbar blodet. De röda blodkropparna kan falla sönder, vilket kallas hemolys, och hemoglobinen kan omändras till methemoglobin, som är starkt blått, blodet blir blått vilket syns på läpparna, huden och naglarna och vilket försämrar blodets syretransportförmåga.

Glutenfri kost i praktiken

Kan jag ha mitt bröd i samma brödkorg som de andras?

Nej, helst inte. Ditt glutenfria bröd bör inte beröra vanligt bröd, för brödsmulor har en tendens att flytta sig från en brödbit till en annan. Säkerligen är det små mängder gluten i dessa brödsmulor, men om det händer varje dag är det kanske inte så bra.

Det kan också vara bra att ha en egen smörask och smörkniv, för att också på det sättet undvika brödsmulor av vanligt bröd.

Varför har glutenfritt bröd en annorlunda konsistens än vanligt bröd?

Ordet "gluten" kommer från latin, "glue" som betyder lim. Det är gluten som håller ihop brödet. och utan gluten blir bröd nog annorlunda, Även om man nog med andra ämnen, t.ex. psyllium, kna imitera gluten-effekten.

För övrigt, flera har berättat att glutenfritt bröd smakar bättre uppvärmt.

Kan man tryggt äta en glutenfri hamburgare på någon av de stora kedjornas restauranger?

Ja, det kan man. Numera. Förr var det kanske litet annorlunda.

Jag fick en biff panerad med skorpmjöl en gång. Jag hade berättat om min celiaki, men de sade att jag kan skrapa

bort paneringen med min kniv. Är det så?

Nej, verkligen inte. Du borde ha returnerat biffen till köket och få pengarna tillbaka, och sedan borde Du ha gått till en bättre restaurang.

Är glutenfri kost alltid hälsosam eller finns det "glutenfri skräpmat"?

Det finns det. Det finns mycket skräpmat utan gluten, och det är lätt att med en ohälsosam kost (mycket socker, läskdrycker, glutenfria kakor, mycket kalorier utan värdefull näring) gå upp i vikt, få ett så kallat metaboliskt syndrom med övervikt, blodtryck, typ 2 diabetes och risk för hjärtkärlsjukdomar. Precis lika lätt som för personer utan celiaki. Så, också för celiakiker, är det frukt, bär och grönsaker som är de bästa läckerheterna.

Är tuggummin trygga?

Vanliga tuggummin innehåller olika sötningsmedel som xylitol, sorbitol, mannitol, aspartam och acesulfam-k. Vissa av dessa kan orsaka diarre. Men vanliga tuggummin innehåller inte gluten - men läs innehållsförteckningen!!

Går vikten ner med glutenfri kost?

Nej. Då glutenfri kost inleds efter en celiakidiagnos kan det tvärtom hända att vikten går upp. Tarmen blir efter någon månad mycket effektivare att absorbera näring och personen med en nydiagnostiserad celiaki börjar oftast må mycket bättre och få en förbättrad aptit.

Vad händer om jag i misstag äter en vanlig semla?

Du blir sjuk. Oftast inte allvarligt sjuk, men det är otrevligt att springa på wc flera gånger på natten. Men någon katastrof är det inte, efter ett par dagar har Du säkert inte mera något obehag. Vi människor gör misstag och man kan förmoda att de flesta celiakerna någon gång per år äter vanlig kost.

Hur mycket havre får man äta då man har celiaki?

Havre är ofarligt, och Du får äta så mycket Du vill. Men det bör vara havre som inte innehåller föroreningar av andra sädeslag. Det vill säga, havreförpackningen bör ha "glutenfri"-märket.

FORTSÄTTER...

Photo Supplement

James Webb -avaruusteleskooppi: Uusi löytöjen aikakausi alkaa

James Webb Space Telescope (JWST) on lähetetty kiertoradalle joulukuussa 2021, mikä on merkittävä harppaus avaruustutkimuksessa, ja siitä on tarkoitus tulla NASAn ikonisen Hubble-avaruusteleskoopin seuraaja. Kunnianhimoisella tehtävällään ja huipputeknologiallaan JWST lupaa mullistaa ymmärryksemme maailmankaikkeudesta ja paljastaa piilotettuja kosmisia ihmeitä enemmän kuin koskaan ennen.

JWST on huolellisen suunnittelun ja vuosikymmenten teknologisen kehityksen tulos. Sen kehitys alkoi vuonna 1996, ja 25. joulukuuta 2021 tämä huippumoderni avaruusteleskooppi aloitti poikkeuksellisen matkansa avaruuteen. Northrop Grummanin ja Ball Aerospace'n valmistaman JWST:n hinta on hämmästyttävä 10 miljardia dollaria, mikä on osoitus sen suunnittelun tarkkuudesta ja hienostuneisuudesta.

Lagrange L2 -pisteessä, noin 1,5 miljoonan kilometrin päässä Maasta, sijaitseva JWST tarjoaa vertaansa vailla olevia ominaisuuksia, jotka laajentavat tietoaamme kosmoksesta. Massiivisella segmentoidulla peilillä, jonka halkaisija on 6,5 metriä, teleskooppi vangitsee valoa universumin kaukaisimmasta päästä poikkeuksellisen selkeästi. Sen edistynyt sarja tieteellisiä laitteita, mukaan lukien kamerat, spektrografi ja koronagrafi, antaa tutkijoille mahdollisuuden tutkia maailmankaikkeutta useilla eri aallonpituuksilla ultravioletista keski-infrapunaan.

Yksi JWST:n päätavoitteista on selvittää universumimme alkuperää ympäröivät mysteerit. Tutkimalla kaukaisten galaksien ja prototähtien säteilemää heikkoa valoa tähtitieteilijät toivovat saavansa käsityksen galaksien, tähtien ja planeettajärjestelmien muodostumisesta. Lisäksi teleskooppi keskittyy tutkimaan eksoplaneettoja, etsimään merkkejä asumiskelpoisuudesta ja mahdollisista biosignatuureista, jotka voisivat vihjata maan ulkopuoliseen elämään.

Ennennäkemättömällä herkkyydellä ja resoluutiollaan JWST tarjoaa henkeäsalpaavat näkymät kosmoksesta, paljastaen tähtien syntymän, galaksien muodostumisen ja eksoplaneettojen ilmakehän koostumuksen.

Aloittaessamme tätä uutta lukua avaruustutkimuksessa James Webb -avaruusteleskooppi edustaa kansainvälisen yhteistyön ja ihmisten kekseliäisyyttä. Se toimii osoituksena kylymättömästä uteliaisuudestamme maailmankaikkeudesta ja hellittämättömästä tiedon tavoittelustamme. Meitä odottavilla löydöillä on potentiaalia muokata käsitystämme kosmoksesta ja inspiroida tulevia sukupolvia, mikä herättää uutta ihmettelyä ja kunnioitusta kodiksi kutsumamme maailmankaikkeuden laajuutta kohtaan.

James Webb on nähnyt kaukaisia galakseja - mutta myös planeettoja omassa aurinkokunnassamme. Tässä on kuvia joistakin planeetoista, joista monet ovat parhaita koskaan nähtyjä kuvia.

Julkaistu lisenssillä: Creative Commons Attribution 2.0

Jupiter

Rymdteleskopet James Webb: En ny era av upptäckter börjar

I ett betydande steg framåt för rymdutforskning, har James Webb Space Telescope (JWST) sänts upp i omloppsbana i december 2021, redo att bli efterträdaren till NASA:s ikoniska rymdteleskop Hubble. Med sitt ambitiösa uppdrag och banbrytande teknologi lovar JWST att revolutionera vår förståelse av universum och avslöja dolda kosmiska underverk som aldrig förr.

JWST är resultatet av noggrann planering och årtionden av tekniska framsteg. Dess utveckling började 1996, och den 25 december 2021 påbörjade detta toppmoderna rymdteleskop sin extraordinära resa ut i rymden. JWST, tillverkad av Northrop Grumman och Ball Aerospace, har en häpnadsväckande prislapp på 10 miljarder USD, ett bevis på precisionen och sofistikereringen i dess design.

Beläget vid Lagrange L2-punkten, cirka 1,5 miljoner kilometer från jorden, erbjuder JWST oöverträffade möjligheter som kommer att utöka vår kunskap om kosmos. Utrustat med en massiv segmenterad spegel, som spänner över 6,5 meter i diameter, kommer teleskopet att fånga ljus från universums yttersta delar med exceptionell klarhet. Dess avancerade svit av vetenskapliga instrument, inklusive kameror, spektrografer och koronagrafer, kommer att göra det möjligt för forskare att utforska universum över ett brett spektrum av våglängder, från ultraviolett till mellainfrarött.

Ett av JWST:s primära mål är att reda ut mysterierna kring ursprunget till vårt universum. Genom att studera det svaga ljuset som sänds ut av avlägsna galaxer och protostjärnor hoppas astronomer få insikt i bildandet av galaxer, stjärnor och planetsystem. Dessutom kommer teleskopet att fokusera på att undersöka exoplaneter, söka efter tecken på beboelighet och potentiella biosignaturer som kan antyda utomjordiskt liv.

Resan för att lansera JWST har inte varit utan utmaningar. Att övervinna tekniska hinder, såsom utvecklingen av en solsköld för att skydda teleskopet från solens intensiva värme, har krävt exceptionell ingenjörsexpertis. Teleskopets känsliga instrument måste hålla otroligt låga temperaturer för att upptäcka de svagaste himmelska signalerna, vilket gör designen och utplaceringen av solskyddet till en kritisk aspekt av uppdragets framgång.

Med sin oöverträffade känslighet och upplösning kommer JWST att ge en hisnande utsikt över kosmos, avslöja födelsen av stjärnor, bildandet av galaxer och exoplaneternas atmosfäriska sammansättningar.

När vi börjar på detta nya kapitel i rymdutforskning, representerar rymdteleskopet James Webb de kollektiva ansträngningarna av internationellt samarbete och mänsklig uppfinningsrikedom. Den fungerar som ett bevis på vår omätliga nyfikenhet på universum och vår ovevkliga jakt på kunskap. De upptäckter som väntar oss har potentialen att omforma vår förståelse av kosmos och inspirera kommande generationer, vilket utlöser en förnyad känsla av förundran och vördnad för det vidsträckta universum vi kallar hem.

James Webb har sett avlägsna galaxer – men också planeter i vårt eget solsystem. Här är några bilder på några av planeterna, många av dessa är de bästa bilderna som någonsin setts.

Publicerad med licens: Creative Commons Attribution 2.0

The James Webb Space Telescope: A New Era of Discovery Begins

In a significant leap forward for space exploration, the James Webb Space Telescope (JWST) has been launched into orbit in December 2021, poised to become the successor to NASA's iconic Hubble Space Telescope. With its ambitious mission and cutting-edge technology, the JWST promises to revolutionize our understanding of the universe and unveil hidden cosmic wonders like never before.

The JWST is the result of meticulous planning and decades of technological advancements. Its development began in 1996, and on December 25, 2021, this state-of-the-art space telescope embarked on its extraordinary journey into space. Manufactured by Northrop Grumman and Ball Aerospace, the JWST boasts a staggering price tag of \$10 billion USD, a testament to the precision and sophistication of its design.

Located at the Lagrange L2 point, approximately 1.5 million kilometers from Earth, the JWST offers unparalleled capabilities that will expand our knowledge of the cosmos. Equipped with a massive segmented mirror, spanning 6.5 meters in diameter, the telescope will capture light from the farthest reaches of the universe with exceptional clarity. Its advanced suite of scientific instruments, including cameras, spectrographs, and coronagraphs, will enable scientists to explore the universe across a wide range of wavelengths, from ultraviolet to the mid-infrared.

One of the primary objectives of the JWST is to unravel the mysteries surrounding the origins of our universe. By studying the faint light emitted by distant galaxies and protostars, astronomers hope to gain insight into the formation of galaxies, stars, and planetary systems. Additionally, the telescope will focus on investigating exoplanets, searching for signs of habitability and potential biosignatures that could hint at extraterrestrial life.

The journey to launch the JWST has not been without challenges. Overcoming technological hurdles, such as the development of a sunshield to protect the telescope from the intense heat of the Sun, has required exceptional engineering expertise. The telescope's delicate instruments must maintain incredibly low temperatures to detect the faintest celestial signals, making the design and deployment of the sunshield a critical aspect of the mission's success.

With its unprecedented sensitivity and resolution, the JWST will provide breathtaking views of the cosmos, revealing the birth of stars, the formation of galaxies, and the atmospheric compositions of exoplanets.

As we embark on this new chapter in space exploration, the James Webb Space Telescope represents the collective efforts of international collaboration and human ingenuity. It serves as a testament to our insatiable curiosity about the universe and our relentless pursuit of knowledge. The discoveries that await us have the potential to reshape our understanding of the cosmos and inspire generations to come, sparking a renewed sense of wonder and awe for the vastness of the universe we call home.

James Webb has seen distant galaxies - but also planets in our own solar system. Here are some images of some of the planets, many of these the best images ever seen.

Published with licence: Creative Commons Attribution 2.0

Neptunus

Космічний телескоп Джеймса Вебба: починається нова ера відкриттів

Космічний телескоп Джеймса Вебба (JWST) був запущений на орбіту в грудні 2021 року, зробивши значний стрибок у дослідженні космосу, щоб стати наступником культового космічного телескопа Хаббла NASA. Завдяки своїй амбітній місії та передовій технології JWST обіцяє революціонізувати наше розуміння Всесвіту та відкрити приховані космічні чудеса, як ніколи раніше.

JWST є результатом ретельного планування та десятиліть технологічного прогресу. Його розробка почалася в 1996 році, а 25 грудня 2021 року цей надсучасний космічний телескоп вирушив у свою незвичайну подорож у космос. Виготовлений Northrop Grumman і Ball Aerospace, JWST може похвалитися приголомшливою ціною в 10 мільярдів доларів США, що свідчить про точність і витонченість його дизайну.

Розташований у точці Лагранжа L2, приблизно за 1,5 мільйона кілометрів від Землі, JWST пропонує неперевершені можливості, які розширяють наші знання про космос. Оснащений масивним сегментованим дзеркалом діаметром 6,5 метрів, телескоп вловлюватиме світло з найвіддаленіших куточків Всесвіту з надзвичайною чіткістю. Його вдосконалений набір наукових інструментів, включаючи камери, спектрографи та коронографи, дозволить вченим досліджувати Всесвіт у широкому діапазоні довжин хвиль, від ультрафіолетового до середнього інфрачервоного.

Однією з головних цілей JWST є розгадка таємниць походження нашого Всесвіту. Вивчаючи слабке світло, яке випромінюють далекі галактики та протозірки, астрономи сподіваються отримати уявлення про формування галактик, зірок і планетних систем. Крім того, телескоп буде зосереджений на дослідженні екзопланет, пошуку ознак придатності для життя та потенційних біосигнатур, які можуть натякати на позаземне життя.

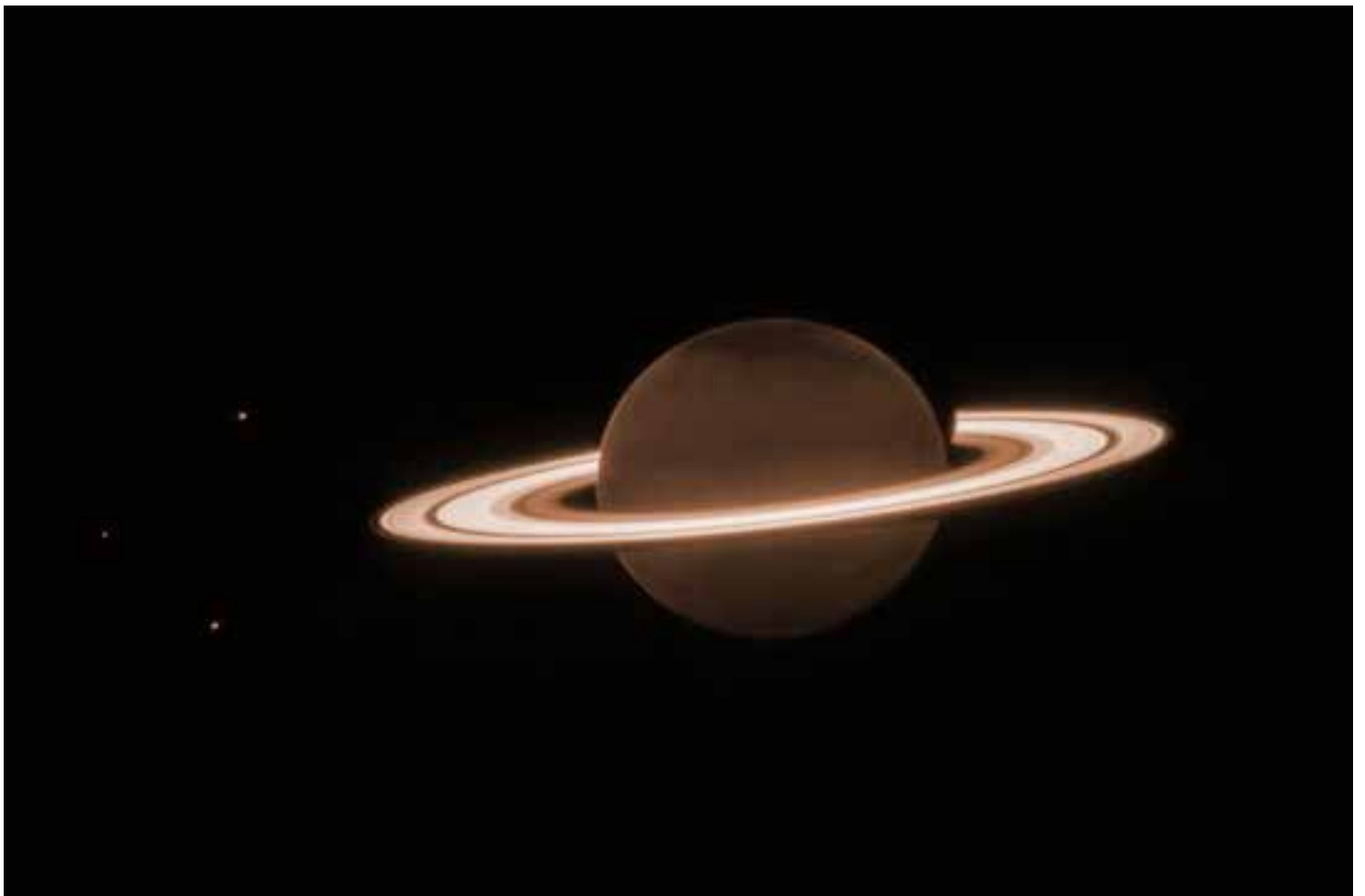
Шлях до запуску JWST не обійшовся без проблем. Подолання технологічних перешкод, таких як розробка сонцезахисного кожуха для захисту телескопа від сильного тепла Сонця, вимагало виняткового інженерного досвіду. Делікатні інструменти телескопа повинні підтримувати неймовірно низькі температури, щоб виявити найслабші небесні сигнали, що робить дизайн і розгортання сонцезахисного екрану критичним аспектом успіху місії.

Завдяки своїй безпрецедентній чутливості та роздільній здатності JWST забезпечить захоплюючі види космосу, показуючи народження зірок, утворення галактик і атмосферний склад екзопланет.

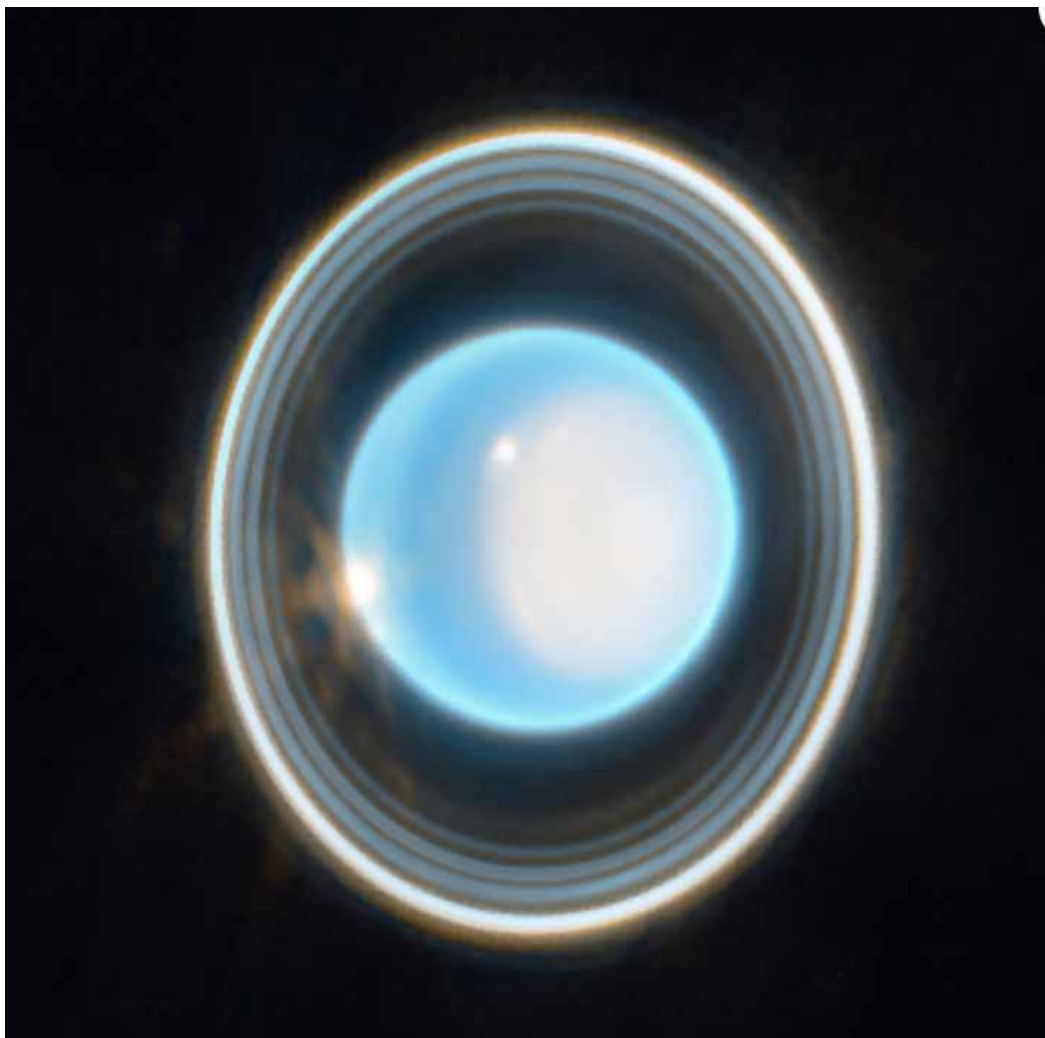
Коли ми починаємо цю нову главу в дослідженні космосу, космічний телескоп Джеймса Вебба представляє колективні зусилля міжнародного співробітництва та людської винахідливості. Це є свідченням нашої невгамовної цікавості до Всесвіту та нашого невпинного прагнення до знань. Відкриття, які нас чекають, можуть змінити наше розуміння космосу та надихнути майбутні покоління, викликаючи нове почуття подиву та благоговіння перед простором Всесвіту, який ми називаємо домом.

Джеймс Вебб бачив далекі галактики, а також планети нашої Сонячної системи. Ось кілька зображень деяких планет, багато з яких є найкращими зображеннями, які будь-коли бачили. Опубліковано за ліцензією: Creative Commons Attribution 2.0

Saturnus

Uranus